

שלום רב,

הנדון: דיון מהיר – תרגילים חשבונאיים של חברת כי"ל לשם התחמקות מתשלום מס

חברת "כימיקלים לישראל" (להלן – "כי"ל") מסרבת לשלם היטל רווחי יתר המוכר יותר בשם "מס ששינסקי" לרשות המיסים. כפי שעולה מהדו"חות הכספיים של החברה לשנת 2019, כי"ל ממשיכה לבצע "תרגילי מס" שכל מטרתם היא להימנע מתשלום היטל רווחי יתר לאורך שנים רבות ככל האפשר. עם זאת, לפי חישוב שביצעה החברה עצמה, עליה לשלם מס של **180 מיליון דולר** לשנים 2016 עד 2019 על פעילותה בים המלח, אם לא תתקבל פרשנותה לחוק, פרשנות לפיה היא איננה מחויבת לשלם את ההיטל. מהדו"ח הכספי של כי"ל עולה עוד, כי רשות המיסים טרם הבהירה לחברה את עמדתה במחלוקת. בעקבות המשבר הכלכלי, הירידה בגביית המיסים והגידול בגירעון ובהוצאות הממשלה, ראוי שרשות המיסים תפעל ביתר שאת לגביית היטל רווחי יתר ממשאבי הטבע.

1. לאחר אישור חוק "מיסוי רווחים ממשאבי טבע" ב-2015 ואימוץ מסקנות וועדת ששינסקי על ידי הכנסת, הערכת גורמי המקצוע במשרד האוצר ורשות המיסים הייתה כי לקופת המדינה יכנסו בשנה מאות מיליוני שקלים נוספים. עם זאת, **מתום הליך החקיקה לא שילמה כי"ל ולו שקל אחד היטל רווחי יתר לקופת המדינה.**
2. בדו"ח הכספי של כי"ל ל-2018, פירטה החברה את פרשנותה לחוק שמאפשרת לה לא לשלם את המס; במקום להשתמש לצורך חישוב היטל רווחי יתר בעלות המופחתת של הרכוש הקבוע, כפי שהיא מופיעה בדו"חות הכספיים, בחרה כי"ל להשתמש בשווי ההוגן של נכסיה לפי עלות ההחלפה שלהם. מדובר בשיטה שנפסלה כבר על ידי ועדת ששינסקי ועל ידי ועדת הכספים שחוקקה את "חוק משאבי טבע", עם זאת לכי"ל תמריץ עצום שפרשנותה תתקבל. אם כך יקרה, היא לא תצטרך לשלם היטל רווחי יתר במשך שנים רבות.
3. בדצמבר 2019 פורסם כי רשות המיסים בוחנת תיקון חקיקה בנושא, אך בעניין כי"ל נטען כי רשות המיסים מתכוונת לדחות את השומות שהציגה החברה וגורם ממשלתי אף מצוטט בכתבה כאומר שפרשנותה של כי"ל לחוק היא "כמעט חצייה של הגבול הפלילי"¹.
4. מפרסום הדו"חות הכספיים של כי"ל לשנת 2019, עולה כי כי"ל ממשיכה להעריך (כפי שהעריכה בדו"ח לשנת 2018) שהפרשנות שלה לחוק כן תתקבל על ידי רשות המיסים². מביאוריה לדו"ח הכספי, נראה כי החברה איננה מעריכה גם כעת כי רשות המיסים אכן מתכוונת לגבות ממנה מס

¹ **גלובס**: (09.12.2019) המלחמה על קרן העושר: רשות המיסים בדרך לחקיקה נגד כיל; שוקלת גם הליכים משפטיים.

² ראה דו"ח שנתי כי"ל 2019, באור 16 – ה'.

רווחי יתר על השנים המדוברות. בדו"ח נכתב כי "עמדת רשות המיסים עשויה להיות שונה באופן מהותי, ואף בסכומים מהותיים ביותר, כתוצאה מפרשנות שונה באשר לאופן יישום החוק, לרבות לגבי נושאים נוספים מעבר לנושא אופן מדידת שווי הרכוש הקבוע בספרים לעניין חוק מיסוי משאבי טבע. ככל שעמדת המס האמורה לעיל, ביחס לשווי הרכוש הקבוע בספרים, תידחה על-ידי רשות המיסים, משמע שמדידת הרכוש הקבוע לעניין זה צריכה להיות לפי שיטת העלות ההיסטורית המופחתת, התוצאה תהיה עלייה בחבויות היטל רווחי יתר בסכום מצטבר של כ- 180 מיליון דולר לשנים 2016-2019. להערכת החברה יותר סביר מאשר לא (**more likely than not**) כי עמדתה תתקבל".

5. ראוי כי רשות המיסים תידרש בהקדם לסוגיה ותציג את עמדתה המשפטית העקרונית באשר לגביית מס רווחי היתר, מבלי להגיע להסכמות עם כ"ל. מהכרותינו עם הרגולציה הבינלאומית, (לפיה מדווחת כ"ל) החברה מניחה, במועד פרסום הדו"ח לשנת 2019 (מרץ 2020), כי פרשנותה תתקבל בסיכוי של יותר מ 50%. מהניסוח הזה בדו"ח ברור גם כי רשות המיסים טרם נקטה את האמצעים הנדרשים כדי לוודא כי המס אכן יגבה מן החברה.
6. מטרתה של "ועדת ששינסקי" וחקיקת חוק משאבי טבע הייתה להגדיל את חלקו של הציבור (ה-Government Take) ברווחים ממשאבי הטבע ל-50%. האם רשות המיסים שאמונה על יישום החוק, יכולה להעריך אם המיסים שמשלמת כ"ל (תמלוגים, מס חברות והיטל רווחי יתר) בהנחה שהמחלוקת בין רשות המיסים לחברה תוכרע לטובתה, אכן יצטברו כך שהציבור יקבל את החלק הראוי במשאבי הטבע של מדינת ישראל? והאם החקיקה אכן הגשימה את מטרתה?
7. כמו כן ראוי, כי רשות המיסים תפרסם את עמדותיה בנושא זה בפומבי. אומנם קיימת חובת הסודיות בתחום המיסים, אך משאבי הטבע שייכים לציבור. מצב דברים זה, בו חמש שנים לאחר חקיקת החוק "רווחים ממשאבי טבע", הרשות טרם גבתה את השקל הראשון של מס רווחי היתר, פוגע באמון הציבור בקבלת ההחלטות ברשות.

בברכה,

מרב דוד

סמנכ"לית, לובי 99

